

Varastoi ja merkitse jätteet oikein

Keskeinen osa hyvin hoidettua jätehuoltoa on asianmukaisesti järjestetty ja hoidettu jätteiden keräyspiste yrityksessä. Vaaralliset jätteet on varastoitava yhtä huolellisesti ja samoja määräyksiä noudattaen kuin muutkin vaaralliset aineet.

Jätelainsäädännön mukaan kaikessa toiminnassa on mahdollisuuksien mukaan noudatettava seuraavaa etusijajärjestystä:

- Ensisijaisesti on vähennettävä syntyvän jätteen määrää ja haitallisuutta.
- Jos jätettä kuitenkin syntyy, jätteen haltijan on ensisijaisesti valmistettava jäte uudelleenkäyttöä varten tai toissijaisesti kierrätettävä se.
- Jos kierrätys ei ole mahdollista, jätteen haltijan on hyödynnettävä jäte muulla tavoin, mukaan lukien hyödyntäminen energiana.
- Jos hyödyntäminen ei ole mahdollista, jäte on loppukäsiteltävä.

Yrityksillä on jätelain myötä velvollisuus lajitella erikseen biojätteet, kuitupakkausjätteet (esimerkiksi pahvit), muovipakkausjätteet, metallit ja lasipakkausjätteet, kun mainittuja jätteitä syntyy viikossa yli jätelaissa asetetun tietyn kilorajan.

Hyvin suunniteltu ja järjestetty jätevarasto lisää turvallisuutta

Jäteastioiden säilytyksessä on huomioitava paloturvallisuus ja tilojen toiminnallisuus. Pieniä määriä jätteitä voidaan säilyttää jätteen syntypisteessä, mutta suuremmat keräysastiat kannattaa sijoittaa erilliseen jätevarastoon joko muun rakennuksen yhteyteen tai ulkotiloihin.

Jäteastiat ja -katokset ovat yleisiä kohteita tuhopoltoille. Tulen leviäminen rakennuksiin tulee olla esitettävissä joko riittäväillä turvaetäisyyksillä tai rakenteellisilla ratkaisuilla. Tutustu kuntasi rakennusjärjestykseen aina ennen jätekatoksen rakentamista. Kunnan rakennusjärjestyksen määräykset voivat koskea myös rakenteen rakennuspaikkaa, kokoa ja sijoittumista sekä sopeutumista ympäristöön jne.

Jätekatoksen tai jäteastioiden turvaetäisyyksien määrittämisessä aukollisiin seiniin nähden, jossa on ovi, ikkuna tai ilmanottosäleikkö, noudatetaan Suomen Pelastusalan Keskusjärjestön julkaisua: SPEK opastaa 17: Pihan jäteastiat ja tuhopolttojen torjunta.

Jätekatokset ja jäteastiat sijoitetaan ensisijaisesti noudattaen aukollisen seinän vähimmäisvaatimuksia.

- Rakenna jätekatos sijoitetaan vähintään kahdeksan metrin päähän rakennuksesta, ellei katos ole muuten palo-osastoitu.
- Yksittäiset 240–600 litran jäteastiat, metalliset jäteastiat, syväkeräysastiat sijoitetaan vähintään neljän metrin päähän seinästä
- Useamman jäteastian rivistöt tai pahvirullakot vähintään kuuden metrin päähän rakennuksen seinästä.

Turvaetäisyys mitataan kohtisuoraan rakennuksen räystäslijnasta. Parvekkeiden kohdalla turvaetäisyys mitataan parvekkeen ulkoreunasta.

Jätevarastossa pitää olla riittävästi tilaa kaikkien erilliskeräystä tarvitsevien jätteiden keräämiseen.

Jätevarastossa on oltava riittävä ilmanvaihto. Poistoilmaa ei kannata käyttää palautus- tai siirtoilmana.

Vaaralliset jätteet säilytetään erikseen

Vaaralliset jätteet on turvallisinta varastoida lukittavaan, tuuletettavaan tilaan, jossa ei ole viemärointia eikä avotulen mahdollisuutta lähellä.

Vaaralliset jätteet kannattaa toimittaa keräykseen riittävän usein, vähintään kerran vuodessa. Näin ihmisten terveydelle ja ympäristölle aiheutuvat riskit pienenevät ja paloturvallisuus paranee.

Vaarallisten jätteiden varaston tekninen toteutus

Kaikkein helpoimmalla pääsee, jos vaaralliset jätteet voi toimittaa saman tien käsiteltäviksi, eikä niitä varastoida lainkaan. Jos vaarallisia jätteitä on kuitenkin tarpeen varastoida yrityksessä, varastoinnissa on huomioitava muutamia turvallisuusnäkökohtia.

Varastolle on järjestettävä esteetön kulku, jotta jätteet voidaan noutaa myös talvisin ja varastolle on helppo päästä helposti myös hätätilanteissa.

Nestemäisille vaarallisille jätteille on hankittava valuma-altaat mahdollisten vuotojen ja rikkoutumisten varalle. Allas mitoitetaan vähintään suurimman astian tai säiliön suuruiseksi. Jos koko lattiapinta toimii suoja-altaana, tilassa on oltava riittävät kallistukset ja kynnykset – mieluiten vähintään 15 cm. Lattiapinnan tulee olla aineiden vuotoja kestävä. Varastoa ei saa viemäroidä suoraan viemäriverkkoon tai vesistöön.

Varaston tulee aina olla katettu. Tarkoituksena on suojata jätteet sadevedeltä sekä sään vaihteluilta. Vaatimukset riippuvat varastoitavista aineista ja niiden käyttäytymisestä. Varasto voidaan toteuttaa

lämmittämättömänä, jos lämpötilan vaihtelu ei vaurioita varastointiastioita eikä jätteellä ole jäätymisvaaraa.

Varastoon on suunniteltava riittävä valaistus ja ilmanvaihto. Helposti syttyviä aineita varastoitaessa valaistuksen ja rakenteiden tulee olla räjähdysvaaralliseen tilaan hyväksytyjä. Palavien nesteiden varastolle toteutetaan oma, muusta kiinteistöstä erillinen ilmanvaihto.

Varaston pitää olla lukittavissa asiattomien pääsyn estämiseksi. Erityisesti lääkkeet kiinnostavat ulkopuolisia.

Tarkastuslista varaston teknisille vaatimuksille:

1. Esteetön kulku
2. Valuma-altaat nestemäisille aineille
3. Katettu tila
4. Paloturvallisuuden ja räjähdysvaaran huomiointi
5. Tilan lukitseminen
6. Lääkejätteet

Erillään pidettävät vaaralliset jätteet

Kaikki vaaralliset jätteet eivät sovi lähellekin varastoitavaksi, sillä ne voivat reagoida erittäin voimakkaastikin.

Erillään säilytettäviä vaarallisia jätteitä ovat:

- palavat nesteet (esim. bensiini)
- hapot (esim. suolahappo)
- emäkset (esim. voimakkaat pesuaineet)
- hapettavat aineet (esim. vetyperoksidi)
- aineet, jotka voivat syttyä itsestään (esim. pellavaöljyä sisältävät rätit ja bensiinisuodattimet).

Erillään varastointi voidaan toteuttaa joko erillisillä osastoiduilla jätehuoneilla tai varaamalla jätteille omat pysyvät varastointipaikat siten, että niiden väliin jää riittävän suuri varoetäisyys.

Jos palavia nesteitä on yli 200 litraa, ne on paloturvallisuuden vuoksi varastoitava tätä tarkoitusta varten tehtyyn palavan nesteen varastoon.

Palavia aineita ei saa varastoida yhdessä tilassa seuraavien kanssa:

- väkevät hapot
- räjähdystarvikkeet
- peroksidit
- kalsiumkarbidit
- aineet, jotka voivat tulipalon tai itsesyttymisen sattuessa aiheuttaa erityistä vaaraa.

Palavat jätteet ja puhdistusrievut on säilytettävä metallisissa ja kannellisissa jäteastioissa.

Myrkyllisiä aineita ei saa laittaa yhteen seuraavien aineiden kanssa:

- itsestään syttyvät, helposti syttyvät tai syttyvät aineet
- hapettavat aineet
- orgaaniset peroksidit
- aineet, jotka joutuessa kosketuksiin veden kanssa synnyttävät myrkyllisiä kaasuja
- puristetut tai nesteytetyt kaasut
- ammoniumnitraattipitoiset lannoitteet.

Seuraavat aineet on ehdottomasti pidettävä erillään toisistaan ja kaikista muistakin jätteistä:

- elohopea
- syanidi
- jodi ja bromi
- kalium ja natrium
- kaikki tunnistamattomat jätteet.

Lääkejätteistä pidetään erillään jodia sisältävät lääkkeet.

Täydellisempi lista aineista, jotka eivät saa joutua kosketuksiin toistensa kanssa, löytyy esim. Tukesin oppaasta vaarallisen aineiden käsittelystä ja varastoinnista.

Pakkaaminen ja merkintä

Vaarallisten jätteiden keräysastioiksi sopivat astiat, jossa vaarallisen ominaisuuden aiheuttava aine on alun perin ostettu, jos nämä astiat ovat ehjiä. Alkuperäisissä astioissa on tuoteseloste sekä turvallisuusmerkinnät ja ne täyttävät ehjinä turvallisuusmääräykset. Astiaan tulee lisätä sana jäte sekä jätteen haltijan nimi. Keräysastiat kannattaa valita niin, että ne käyvät samalla kuljetusastioista.

Jos jätteet kuuluvat vaarallisten aineiden kuljetusmääräysten alaisuuteen, kannattaa käyttää vain näille aineille tyyppihyväksytyjä pakkauksia, joissa on aina UN-merkintä (numerosarja, joka kertoo jätteen laadun, esim. UN 1234).

Yhden jätelajin eri olomuodot (nestemäinen, pastamainen, kiinteä jäte) kannattaa pakata erilleen, jolloin jatkokäsittely on helpompaa ja halvempaa.

Älä varastoi vaarallisia jätteitä vuotta kauempaa. Riskit kasvavat hyötyyn nähden kohtuuttoman suuriksi. Palo- ja työturvallisuus kärsii astioiden syöpyessä, merkintöjen liuetessa ja asiattomien vierailujen takia.

Älä pakkaa astioita täyteen vaan jätä laajenemisvaraa aina vähintään 10 %.

Vaarallisten jätteiden astioihin pitää merkitä

- jätteen nimi
- jätteen haltijan nimi
- jätteen pääasiallisia vaarallisia ominaisuuksia aiheuttavat aineet
- varoitusmerkit ja niiden nimet
- vaaralausekkeet (H-lausekkeet) ja turvalausekkeet (P-lausekkeet).

Merkinnät voi tehdä myös vaarallisen jätteen tyyppin varastohyllyyn, varaston seinään tai häkin oveen.

Vaarallisten jätteiden kuljettamisesta tulee laatia siirtoasiakirja, jota laki velvoittaa säilyttämään vähintään kolmen vuoden ajan. Asiakirjan tietojen tulee olla kaikkien vaaralliseksi luokitellun jätteen siirtoon osallistuvien saatavilla.

Vahingontorjuntavälineet ja henkilökohtaiset suojavälineet

Vaarallisten jätteiden varaston välittömässä läheisyydessä on oltava riittävä käsisammutin. Neste- ja kaasupaloon tarkoitettujen sammuttimien teholuokka on vähintään 43 A 183 BC. Nestemäisiä vaarallisia aineita säilytettäessä vuotojen varalle on varattava imeytysainetta, lapio, harja, keräysastiat ja tarvittaessa viemärinsulkumatto.

Vaarallisten jätteiden varaston läheisyydessä on myös tarpeen säilyttää ensiapuvälineitä kuten silmänhuuhtelupulloa, hätäsuihkua ja sidetarpeita.

Usein vaarallisten jätteiden käsittelyä varten tarvitaan myös henkilökohtaisia suojavälineitä, kuten suojakäsineitä, kenkiä, hengityssuojainta, suojalaseja ja suojavaatetusta. Henkilökohtaiset suojavälineet on säilytettävä varaston ulkopuolella, jotta ne säilyvät käyttökelpoisina.

Muista myös jätekirjanpito

Jätteistä on pidettävä kirjaa ja huolehdittava jäteraportit kuntoon, esim. silloin, kun:

- jätettä syntyy vähintään 100 tonnia vuodessa
- toiminnasta syntyy vaarallista jätettä tai POP-jätettä
- toiminta on ympäristönsuojelulain mukaan luvanvaraista
- kyseessä on elintarviketeollisuuden toiminta, joka on ympäristönsuojelulain mukaan ilmoituksenvaraista

Kirjanpidossa on oltava seuraavat tiedot syntyneestä jätteestä:

1. jätteen määrä
2. jätenimike ja kuvaus jätelajista
3. jätteen tyyppi
4. toiminta, jossa jäte on syntynyt
5. vaarallisesta jätteestä vaaraominaisuudet ja POP-jätteestä sen sisältämät pysyvät orgaaniset yhdisteet
6. jätteen vastaanottajan ja kuljettajan tunnistetiedot, jätteen käsittelypaikka sekä jätteen käsittelytapa, jos jäte toimitetaan muualle käsiteltäväksi.

Lähteet ja lisätiedot

- SPEK: Pihan jäteasiat ja tuhopolttojen torjunta: https://issuu.com/spek_ry/docs/pihan_j_teastiat_ja_tuhopolttujen_torjunta_saavute?fr=sZGYwMDIwNTc4ODQ
- Työturvallisuuskeskus: Vaaralliset jätteet työpaikalla: <https://ttk.fi/julkaisu/vaaralliset-jatteet-tyopaikalla/>
- Tukesin opas vaarallisen aineiden käsittelystä ja varastoinnista: <https://tukes.fi/vaarallisten-kemikaalien-kasittely-ja-varastointi>
- Ympäristöministeriö: Jätelainsäädäntö: <https://ym.fi/jatelainsaadanto>
- Ympäristöministeriö: Jätteen luokittelu vaaralliseksi jätteeksi: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-361-001-9>
- Ympäristöministeriö: POP-jätteen tunnistusopas: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-361-215-0>
- Työterveyslaitos: OVA-ohjeet: <https://ova.ttl.fi/>
- Kansainväliset kemikaalikortit (ICSCs): https://chemicalsafety.ilo.org/dyn/icsc/show-card.listcards3?p_lang=fi